

Het heiligenboek

Carolus Borromeus. Een nieuw bisschopsideaal Tom Zwaenepoel

Carolus wordt geboren in 1538 in het slot Arona aan het Lago Maggiore, de grensstreek tussen het huidige Italië en Zwitserland. Hij is het derde kind van een invloedrijke adellijke familie. Op zevenjarige leeftijd trekt hij naar een kloosterschool, waar hij als geestelijke wordt ingeleed. Als twaalfjarige wordt hij zowaar reeds ingezet als abt van de benedictijnen van Arona. Op dit ambt maakt de familie dan ook aanspraak, omdat het verbonden is met heel wat inkomsten. Carolus is veertien wanneer hij in Pavia zijn studie in de rechten aanvat, studies die hij in 1559 afsluit met een doctorstitel. Zijn oom, pas verkozen tot paus Pius IV, roept hem naar Rome en benoemt hem tot staatssecretaris en later tot kardinaal-diaken. In die functie heeft hij veel invloed op de staats- en kerkpolitiek.

De dood van zijn broer in 1562, op wie hij erg gesteld is, brengt een ommekeer in Carolus' leven. Wanneer zijn familie erop aandringt te huwen, laat hij zich in het geheim tot priester wijden en leidt hij voort een streng ascetisch leven. We schrijven 1563. Kort daarna ontvangt hij de bisschopswijding.

In 1564 wordt hij aartsbisschop van Milaan. Tijdens de grote pest van Milaan (1576-1578) neemt Carolus maatregelen om de zieken te verzorgen, wat velen het leven redt, maar zijn eigen gezondheid aantast. In 1578 ontstaat uit deze arbeid de orde van de oblaten van de heilige Ambrosius. Uitgeput sterft Carolus in 1584.

In 1559 slaagt Carolus met de grootste onderscheiding voor zijn juridisch doctoraalexamen. Een professor van de universiteit van Pavia zou hebben uitgeroepen: „Carolus zal grote dingen doen en ooit in de Kerk schitteren als een ster!” Dat vinden we althans in het boek *Die Welt der Heiligen*. En inderdaad, Carolus Borromeus wordt een groot bisschop. Zijn voorbeeldige levenswandel uit zich in zijn motto *humilitas* (deemoed). Hij is streng, vast, bidt, vereert Jezus' lijden en doet aan Bijbelstudie. Hij schenkt zijn familievermogen aan de armen en richt ziekenhuizen op, liefdadigheidsinstellingen en tehuizen voor verwaarloosde kinderen. Tijdens de hongersnood van 1569 maakt hij schulden om voedsel te kunnen uitdelen. Wanneer de

pest zeven jaar later in Milaan uitbreekt, neemt zijn invloed toe door zijn onverschrokkenheid en opofferingsgezindheid. Terwijl de gouverneur en alle bestuurders de stad ontvluchten, verplicht Carolus iedere priester, monnik en kloosterzuster te blijven en de pestlijders bij te staan. Zelf geeft hij het voorbeeld. Hij bezoekt en troost de zieken, dient hun de sacramenten toe en koopt met het geld van de schatkist van het bisdom voedsel en geneesmiddelen. Door zijn ijver, wijsheid en energie wordt Carolus een van de belangrijkste theologen en geestelijke leiders van de katholieke hervorming van de zestiende eeuw. Hij zet zich in voor de heropening en voleindiging van het concilie van Trente (1563). Met diverse synodes en zijn *Acta ecclesiae mediolanensis* (1582) draagt hij bij tot de uitvoering van de goedgekeurde decreten bij geestelijkheid, kloosters en bevolking. Tot op vandaag is zijn codex van pastorale wetgeving gezaghebbend. Carolus bezoekt alle kloosters, tot in de dalen van de Alpen, en de achthonderd parochies van zijn diocesis, om zich te informeren over de gang van zaken, om tucht

in te voeren of te herstellen. Hij vernieuwt het kloosterleven en sticht een nieuwe congregatie van seculiere priesters, de oblaten. Bovendien zet Carolus zich in voor het religieuze onderricht van kinderen en ijvert hij voor de oprichting van seminaries en andere instituten om priesters en leken op te leiden. Al zijn familie-relaties gebruikt hij om de rechten van de Kerk tegenover de staat te verdedigen en de discipline in de Kerk te handhaven. Voor zijn tijdgenoten is Carolus Borromeus het symbool van vorming en geleerdheid en het model van een nieuw bisschopsideaal. Hij leert dat hervorming in de Kerk pas mogelijk is na de hervorming van de harten en de mensen. Overtuigde christenen zijn moedig en consequent en dragen met hunkerkelijke engagement bij tot de overwinning in de strijd om waarheid en vernieuwing.

Tom Zwaenepoel, *Het Heiligenboek. Levenswijsheid van honderd en enige heiligen*, Lannoo, Tielt, 2008, 345 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8041 7.

OMSLAG

Omroep

26 september, 9 uur, Braambos via VRT één (herhaling omstreeks 23 uur via Canvas en te allen tijde via Ooit gemist). In *Kepler. Hartstochtelijk op zoek naar God* verkent Lucette Verboren het tragische leven van Johannes Kepler (1571-1630). Keplers baanbrekende werk vormde de basis van de moderne astronomie, maar wat gebeurde er met de God in wie hij geloofde? Keplerdeskundige en astronoom Gerard Bodifée geeft een antwoord. In de zesde en laatste aflevering van *God in de Lage Landen* wordt gepeild naar *God in de toekomst*. Heeft God bij ons en elders hoe dan ook nog een toekomst? De secularisatie en de leegloop van de gevestigde Kerken lijken onomkeerbaar. Theoloog Harry Kuitert schudt mee het dogmatische denken door elkaar, terwijl de pinksterbeweging voor een frisse wind zorgt. Wat is de plaats van de Kerk voor zinzoekeers die hun heil op vele plaatsen zoeken?

De vrome kudde

Opa Ingezonden door Carl De Deyn

Wim zit op opa's schoot wanneer die zijn pijp opsteekt. Jefke springt op de grond, rent naar de keuken en keert terug met een glas water dat hij prompt over opa's pijp uitgiet. Opa verontwaardigd:

– Maar Wim toch, waarom doe je dat?

Waarop de jongen:

– Papa heeft gezegd dat we ons een nieuwe auto kopen wanneer opa's pijp uit is.

Papa Ingezonden door Jan Umans

– Papa, wat is dat, beurshandel?

– Niets eenvoudiger dan dat, Jantje. Ik koop iets dat ik niet krijg, betaal met geld dat ik niet heb en verkoop wat ik nooit gehad heb tegen een hogere of lagere prijs dan de kostprijs. Begrepen?

Zoon Ingezonden door Cyriel Nijs

De vader:

– Vind je niet dat mijn zoon op mij lijkt?

De vriend:

– Ja, maar da's niet erg. Zolang hij maar gezond is...

In onze Kerk mag best wat meer gelachen worden. Dat blijkt ook de uitdrukkelijke wens van heel wat lezers. Die proberen we in deze rubriek op hun wensen te bedienen. Wekelijks één of meerdere mopjes, leuke anekdotes, bedenkingen, woordspelingen... Kent u er nog een leuke? **KERK & Leven • Vrome Kudde**, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen, fax 03 210 08 49, e-mail devromekudde@kerknet.be.

VLAAMSE PUZZELS DEPUZZELAAR

Uitgeverij Jacques Gilliéron bvba
Antwerpen Telefoon (03)658.91.53 - 658.00.53

Zweedse kruiswoordpuzzel.

Méer van deze Zweedse puzzels vindt u in de volgende Vlaamse puzzeltijdschriften van 'De Puzzelaar' t.w. De Stad Stockholm en De Viking.

Bij uw dagbladhandelaar verkrijgbaar.

Oplossing van de puzzel van vorige week: STEDELING

com- ponist	↙	brand- schoon	↘	kleding- stuk	↘	lekkernij	↘	gebaar	↘
mensaap	2	denk- beeld		naschrift		zeevaart- kunde		kruiden- extract	
	↘		↘		↘		↘		↘
	3								
plaats in Oekraïne	→	7				5	brief- aanhef	→	
vocht- deeltje				onder- wijstype	→	eenheid			
					↘	zwem- vogel			
een weinig	→						xenon	→	
voor- voegsel							knorrig		
		weefsel	→						alleen- spel
		scherp v.e. mes							
spoor- rijtuig	↙	↙		rijglijf	→				4
		vis		↙	↙				
					↙	kroon	→		
					↙	beurs- term		9	rund
welzins- werker	→								
glazen voorwerp						heks	→		
		8		werpstrik	→				1

1	2	3	4	5	6	7	8	9